

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

17. oktoober 2013*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Direktiiv 91/271/EMÜ — Asulareovee puhastamine —
Liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastav Euroopa Kohtu otsus — Täitmata jätmine — ELTL
artikkel 260 — Rahatrahvid — Põhisumma ja karistusmaks määramine

Kohtuasjas C-533/11,

mille ese on ELTL artikli 260 alusel 19. oktoobril 2011 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: G. Wils ja A. Marghelis ning S. Pardo Quintillán, kohtudokumentide
kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Belgia Kuningriik, esindajad: C. Pochet ja M. Neumann ning T. Materne, keda abistasid advokaadid
A. Lepièce, E. Gillet, J. Bouckaert ja H. Viaene,

kostja,

keda toetab:

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindaja: C. Murrell, keda abistas D. Anderson, QC,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz, kohtunikud: E. Juhász (ettekandja), A. Rosas, D. Šváby
ja C. Vajda,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. aprilli 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi
ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

- 1 Oma hakis palus Euroopa Komisjon esialgu Euroopa Kohtul:
  - tuvastada, et kuna Belgia Kuningriik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid, et täita Euroopa Kohtu 8. juuli 2004. aasta otsust kohtuasjas C-27/03: komisjon vs. Belgia, siis on Belgia Kuningriik rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;
  - kohustada Belgia Kuningriiki tasuma komisjonile karistusmaks summas 55 836 eurot iga päeva eest, mil ei ole täidetud eespool viidatud kohtuotsust komisjon vs. Belgia, alates käesolevas kohtuasjas otsuse tegemisest kuni eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täitmiseni;
  - kohustada Belgia Kuningriiki tasuma komisjonile iga päeva eest 6 204 eurot alates eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia kuulutamisest kuni otsuse kuulutamiseni käesolevas kohtuasjas või kuni päevani, mil eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Belgia on täidetud, juhul kui see leiab aset varem.
- 2 Võttes arvesse tõendeid, mis olid saabunud kohtusse pärast 4. maid 2012, s.o käesolevas asjas repliigi esitamise kuupäeva, muutis komisjon kohtuistungil oma nõuet. Komisjon palus Euroopa Kohtul kohustada Belgia Kuningriiki tasuma talle:
  - karistusmaks 4 722 eurot iga eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täitmisega hilinenud päeva eest alates otsuse kuulutamisest käesolevas kohtuasjas; karistusmaks summa arvutatakse kuuekuuliste perioodide alusel, vähendades iga niisuguse perioodi kogusummat niimitu protsenti, kui palju moodustab kõnealuse perioodi lõpuks eespool viidatud kohtuotsusega komisjon vs. Belgia vastavusse viidud inimekvivalent (edaspidi „IE”) sellest IE-st, mis ei ole vastavuses käesoleva kohtuotsusega selle kuulutamise päeval;
  - põhisumma 6 168 eurot iga päeva eest alates eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia kuulutamisest kuni käesolevas kohtuasjas otsuse kuulutamiseni või kuni päevani, mil eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Belgia on täielikult täidetud, juhul kui see leiab aset varem.

Õiguslik raamistik

- 3 Nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiivi 91/271 asulareovee puhastamise kohta (EÜT L 135, lk 40; ELT eriväljaanne 15/02, lk 26), muudetud komisjoni 27. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/15/EÜ (EÜT L 67, lk 29, ELT eriväljaanne 15/04, lk 27; edaspidi „direktiiv 91/271”), artikli 1 kohaselt käsitleb see direktiiv asulareovee kogumist, puhastamist ja ärajuhtimist ning teatavate tööstusvaldkondade reovee puhastamist ja ärajuhtimist. Direktiivi eesmärk on kaitsta keskkonda nimetatud reovete ärajuhtimisest tuleneva kahju eest.
- 4 Nimetatud direktiivi artiklis 2 on „asulareovesi” määratletud kui „olmereovesi või olme- ja tööstusreovee ja/või mahasadanud vihmavee segu”.
- 5 Samas artiklis on IE määratletud kui „biolagundatav orgaaniline reostus, mille biokeemiline hapnikutarve viie ööpäeva jooksul (BHT5) on 60 g hapnikku ööpäevas”.
- 6 Direktiivi 91/271 artikli 3 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid tagavad, et kõik linnastud varustatakse asulareovee kogumissüsteemidega:

- hiljemalt 31. detsembriks 2000 nende linnastute puhul, mille inimekvivalent (IE) on üle 15 000, ning

— hiljemalt 31. detsembriks 2005 nende linnastute puhul, mille inimekvivalent on 2000 kuni 15 000.

Asulareovee puhul, mis juhitakse [artikli] 5 alusel määratletud tundlikeks aladeks loetavatesse veekogudesse, tagavad liikmesriigid, et linnastud inimekvivalendiga üle 10 000 varustatakse kogumissüsteemidega hiljemalt 31. detsembriks 1998. [täpsustatud tõlge]

[...]”

7 Direktiivi 91/271 artikli 4 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid tagavad, et kogumissüsteemidesse sisenev asulareovesi läbib enne ärajuhtimist bioloogilise puhastuse või muu sellega võrdväärse puhastuse järgmiselt:

— hiljemalt 31. detsembriks 2000 kõikide linnastute puhul inimekvivalendiga üle 15 000,

— hiljemalt 31. detsembriks 2005 kõikide linnastute puhul inimekvivalendiga 10 000 kuni 15 000,

— hiljemalt 31. detsembriks 2005 kõikide linnastute puhul inimekvivalendiga 2000 kuni 10 000, mille reovett juhitakse magevette ja suudmealadele.”

8 Direktiivi 91/271 artikkel 5 täpsustab:

„1. Lõike 2 kohaldamisel määravad liikmesriigid 31. detsembriks 1993 vastavalt II lisas sätestatud kriteeriumidele kindlaks tundlikud alad.

2. Liikmesriigid tagavad 31. detsembriks 1998 kõikide linnastute puhul inimekvivalendiga 10 000, et kogumissüsteemidesse sisenev asulareovesi läbib enne selle tundlikele aladele juhtimist põhjalikuma puhastuse, kui on kirjeldatud artiklis 4.

[...]

4. Lõigetes 2 ja 3 individuaalsete puhastite kohta sätestatud nõudeid ei ole aga vaja täita tundlikel aladel, mille puhul suudetakse tõestada, et kõikidesse sellel alal asuvatesse asulareoveepuhastitesse siseneva reovee fosfori- ja lämmastikusisaldus väheneb väljumise ajaks vähemalt 75% võrra.

5. Tundlike alade valgaladel asuvatest asulareoveepuhastitest väljuva vee suhtes, mis põhjustab osaliselt nende alade reostumist, kohaldatakse lõikeid 2, 3 ja 4.

[...]”

9 Direktiivi 91/271 artikli 17 lõiked 1 ja 2 näevad ette, et liikmesriigid koostavad 31. detsembriks 1993 direktiivi 91/271 rakendamise kava ja edastavad teabe selle kava kohta komisjonile 30. juuniks 1994.

10 Vastavalt direktiivi 91/271 artikli 17 lõikele 4 määratakse riiklike kavade täitmisega seotud aruandmise viisid ja vorm kindlaks nimetatud direktiivi artiklis 18 sätestatud korras.

11 Sel eesmärgil võttis komisjon 28. juulil 1993 vastu otsuse 93/481/EMÜ, mis käsitleb nõukogu direktiivi 91/271/EMÜ artikliga 17 ettenähtud riiklike kavade aruande vorme (EÜT L 226, lk 23; ELT eriväljaanne 15/02, lk 297), määrates kindlaks aruandmise vormid, mida liikmesriigid peavad nõukogu direktiivi 91/271 rakendamise riiklike kavade lõpparuandes kasutama.

Kohtuotsus komisjon vs. Belgia

- 12 Eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia resolutsioonis kinnitas Euroopa Kohus, et kuna Belgia Kuningriik oli jätnud vastu võtmata direktiivi 91/271 artiklite 3, 5 ja 17 – viimane koostoimes selle direktiivi artiklitega 3 ja 4 – ning otsuse 93/481 täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid, siis on Belgia Kuningriik rikkunud nii EÜ artiklist 226 kui ka nimetatud direktiivist ja otsusest tulenevaid kohustusi.
- 13 Seega tuvastas Euroopa Kohus, et Belgia Kuningriik oli rikkunud nimetatud sätteid, kuna 114 Flandria linnastut, 60 Valloonia linnastut ja pealinna Brüsseli piirkond ei vasta direktiivi 91/271 nõuetele.

Kohtueelne menetlus

- 14 Eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täitmise kontrollimise käigus palus komisjon Belgia Kuningriigil kirjeldada meetmeid, mida ta kavatses nimetatud kohtuotsuse rakendamiseks võtta. Nende kolme Belgia piirkonna kohta antud vastustest lähtudes saatis komisjon sellele liikmesriigile kõigepealt 30. jaanuaril 2006 EÜ artikli 228 (nüüd ELTL artikkel 260) alusel märgukirja, kuna väga suur arv Valloonia ja Flandria linnastutest ja pealinna Brüsseli piirkond ei olnud ikka veel varustatud asulareovee kogumissüsteemidega ja -puhastitega. Lisaks oli komisjoni arvates võimatu kontrollida, kas Flandrias asuvad reoveepuhastid töötasid direktiivi 91/271 nõuetele vastavalt.
- 15 Seejärel saatis komisjon nimetatud liikmesriigile 23. oktoobril 2007 täiendava märgukirja, kuna jätkuvalt suur arv Valloonia ja Flandria linnastutest ning pealinna Brüsseli piirkond ei järginud direktiivi 91/271 ettekirjutusi.
- 16 Kolmandaks saatis komisjon nende kolme piirkonna kohta antud vastuste peale Belgia Kuningriigile 26. juunil 2009 EÜ artikli 228 alusel põhjendatud arvamuse, kuna 20 Flandria linnastut ei järginud direktiivi 91/271 artiklit 5 ning 50 Valloonia linnastut ja pealinna Brüsseli piirkond ei olnud ikka veel täitnud eespool viidatud kohtuotsust komisjon vs. Belgia, ja seda nii kohustuse osas omada asulareovee terviklikku kogumissüsteemi kui ka kohustuse osas tagada asulareovee kogumisjärgne puhastamine; need kohustused on sätestatud vastavalt direktiivi 91/271 artiklites 3 ja 5. Põhjendatud arvamuses palus komisjon Belgia Kuningriigil võtta selle arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.
- 17 Komisjoni sõnul ilmneb Belgia ametiasutuste poolt 26. juuni 2009. aasta põhjendatud arvamusele antud vastuste ning nende hilisema teabevahetuse analüüsist, et kuni käesoleva kohustuste rikkumise hagi esitamiseni ei olnud see liikmesriik eespool viidatud kohtuotsust komisjon vs. Belgia täielikult täitnud. Nimelt ei vastanud 1 Flandria linnastu direktiivi 91/271 artikli 5 lõigete 2 ja 3 ettekirjutustele ning 21 Valloonia linnastut ja ka pealinna Brüsseli piirkond ei vastanud direktiivi 91/271 artikli 3 ja/või artikli 5 lõigete 2 ja 3 ettekirjutustele.
- 18 Neil asjaoludel otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.
- 19 Euroopa Kohtu presidendi 18. aprilli 2012. aasta määrusega lubati Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigil Belgia Kuningriigi nõuete toetuseks menetlusse astuda.

Käesoleva menetluse ajal toimunud arengud

- 20 Alustuseks tuleb märkida, et komisjon piiras oma repliigis vaidluse eset veelgi ning palus tuvastada liikmesriigi kohustuste rikkumine vaid 13 Valloonia linnastu ja pealinna Brüsseli piirkonna osas.

- 21 Euroopa Kohus palus 4. märtsi 2013. aasta kirjas Belgia valitsusel ja komisjonil esitada hiljemalt 8. aprilliks 2013 andmed eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täitmise täpsest seisust 1. aprillil 2013, märkides ära need linnastud (sh vastavad IE-väärtused), mille asulareovee kogumine, puhastamine ja ärajuhtimine ei ole veel vastavuses direktiivis 91/271 sätestatuga. Need andmed pidid näitama ka, milline on linnastute koguarvu ja IE koguväärtuse suhe võrreldes eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia kuulutamise päeval fikseeritud linnastute koguarvu ja mittevastavuses olevate IE koguväärtustega.
- 22 Kohtuistungil oli komisjon nõus, et selle teabe kohaselt, mis jõudis temani pärast 4. maid 2012, st käesolevas asjas repliigi esitamise kuupäeva, ei oldud üksnes 5 linnastu puhul võetud meetmeid, mis võimaldaksid täita eespool viidatud kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia tulenevaid kohustusi.
- 23 Viiest linnastust kaks, nimelt Amay ja Malmedy, ei vasta direktiivi 91/271 artikli 3 lõikes 1 ja artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatule. Teised kolm, nimelt Herve, Bastogne-Rhin ja Liège-Sclessin, ei vasta omakorda direktiivi 91/271 artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatule. Kõigi nende linnastute mittevastavuses olev IE kokku on 225 710.
- 24 Komisjon leiab, et Belgia ei ole Amay ja Herve linnastute kohta esitanud asulareoveepuhastitest väljuva vee kvaliteeti puudutavaid andmeid direktiivi 91/271 lisa 1 tabelite 1 ja 2 tähenduses. Ülejäänud kolme linnastu, nimelt Bastogne-Rhin, Liège-Sclessin ja Malmedy kohta ei ole nimetatud liikmesriik piisavalt pika aja jooksul esitanud asulareoveepuhastitest väljuva vee kvaliteeti puudutavaid andmeid direktiivi 91/271 lisa 1 tabelite 1 ja 2 tähenduses.
- 25 Neid tõendeid arvesse võttes muutis komisjon oma nõudeid, mis on välja toodud ka käesoleva kohtuotsuse punktis 2.

Liikmesriigi kohustuste rikkumine

Poolte argumendid

- 26 Komisjon tuletab liikmesriigi kohustuste väidetava rikkumise kohta meelde, et ELTL artikli 260 lõikes 1 on sätestatud, et kui Euroopa Kohus leiab, et liikmesriik ei ole täitnud mõnda EL toimimise lepingust tulenevat kohustust, siis nõutakse sellelt riigilt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist. Kohtuotsuse täitmise tähtaja osas täpsustab komisjon, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et Euroopa Liidu õiguse viivitamatu ja ühetaolise kohaldamise huvides tuleb kohustuste täitmist alustada otsekohe ning see tuleb võimalikult kiiresti lõpule viia (9. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-121/07: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2008, lk I-9159, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Belgia Kuningriik leiab, et eespool viidatud kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia alates on Flandria, Valloonia ja pealinna Brüsseli piirkond algatanud suuremahulisi investeerimiskavasid selle kohtuotsuse täitmise tagamiseks.
- 28 Niisiis on kohtuistungil toimumise kuupäevaks kõigis neis linnastutes olemas puhastussüsteemid ning seega vastavad nad nimetatud kohtuotsuse ettekirjutustele. Vaidlus puudutab vaid tõendeid selle vastavuse kohta viie Valloonia asuva linnastu osas.
- 29 Ühendkuningriigi arvates peab komisjon nägema ulatuslike infrastruktuuriprojektide – nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas – täitmiseks ette mõistliku tähtaja, kaaludes kõiki parameetreid nagu projekti kavandamine ja tehniline teostus või seda reguleerivate õigusnormide iseloom. Komisjon peaks vajaduse korral võtma arvesse ka sündmusi, mis ei ole asjaomasele liikmesriigile süüks pandavad, näiteks looduskatastroofid. Tähtaja mõistlikkuse hindamisel tuleks tõendite hulka arvestada

ka liidu ja siseriiklikus õiguses ette nähtud haldus- ja kohtumenetlused. Lõpetuseks väidab Ühendkuningriik, et komisjonil tuleb tõendada, et liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise kohtuotsuse täitmiseks kulutatud aeg on ebamõistlik.

- 30 Ühendkuningriigi sõnul peab komisjon olema valmis andma asjaomasele liikmesriigile mõistliku tähtaja mitte üksnes minimaalselt vajalike tööde, vaid ka ambitsioonikama ja keskkonnale kasulikuma projekti elluviimiseks, mida liikmesriik võib soovida ELTL artikli 258 alusel tehtud kohtuotsuse täitmiseks ette võtta.

Euroopa Kohtu hinnang

- 31 Vastavalt ELTL artikli 260 lõikele 2, kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, võib ta pärast seda, kui on andnud liikmesriigile võimaluse esitada oma seisukohad, anda asja kohtusse, näidates ära põhisumma või karistusmaksu suuruse, mille asjassepuutuv liikmesriik peab tasuma ja mida komisjon peab asjaoludele vastavaks.
- 32 Selle hindamisel, kas tegemist on liikmesriigi kohustuste rikkumisega ELTL artikli 260 lõike 1 tähenduses, tuleb võtta lähtekuupäevaks sama sätte alusel esitatud märgukirjas ette nähtud tähtaja lõppemise kuupäev (11. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-610/10: komisjon vs. Hispaania, punkt 67, ja 25. juuni 2013. aasta otsus kohtuasjas C-241/11: komisjon vs. Tšehhi Vabariik, punkt 23). Kui aga liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi algatatakse EÜ artikli 228 lõike 2 alusel, tuleb rikkumise tuvastamisel võtta lähtekuupäevaks enne Lissaboni lepingu jõustumist (st enne 1. detsembrit 2009) esitatud põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise kuupäev (vt selle kohta 17. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-496/09: komisjon vs. Itaalia, EKL 2011, lk I-11483, punkt 27).
- 33 Vaidlust ei ole selles, et põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes ei olnud Belgia Kuningriik võtnud kõiki vajalikke meetmeid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täielikuks täitmiseks.
- 34 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et kuna Belgia Kuningriik ei ole võtnud vajalikke meetmeid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täitmiseks, siis rikkus Belgia Kuningriik ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Rahatrahvid

Poolte argumendid

- 35 Komisjon väidab, et nõutava põhisumma, st 6 168 eurot rikkumise iga päeva eest, ja karistusmaksu 4 722 eurot päevas, määramisel lähtub komisjon kriteeriumidest, mis on ette nähtud 13. detsembri 2005. aasta teatises EÜ artikli 228 kohaldamise kohta (SEK(2005) 1658) – mida ajakohastati komisjoni teatisega ELTL 260 kohaldamise ja rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Kohtule välja pakutava põhisumma ja karistusmaksu arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamise kohta (SEK(2010) 923) – ning mida kohaldatakse ELTL artikli 260 lõikes 2 sätestatud menetluste suhtes komisjoni teatise alusel ELTL artikli 260 lõike 3 rakendamise kohta (ELT 2011, C 12, lk 1) ja komisjoni 13. augusti 2012. aasta teatise alusel rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Kohtule välja pakutava põhisumma ja karistusmaksu arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamise kohta (C(2012) 6106 final).
- 36 Komisjoni sõnul tuleb iga päeva eest maksmisele kuuluv karistusmaksu arvutada nii, et karistusmaksu alussumma – st 600 eurot päevas, korrutatuna raskuskoefitsiendiga 6 (skaalal 1–20) – korrutatakse kestuskoefitsiendiga (mis käesoleval juhul on 3) ja Belgia Kuningriigi maksevõimet väljendava teguriga n (mis on 5,14). Niisuguse meetodi alusel saadud summa on 55 512 eurot iga päeva eest ja

see vastab karistusmaksle, mis võrdub hagi esitamise päeval ettekirjutustele mittevastavate reovete ärajuhtimise 2 653 000 IE-ga. Nagu komisjon kohtuistungil märkis, on nende mittevastavuses olevate reovete ärajuhtimise IE vaid 225 710 ehk korrutada 225 710 korda 55 512 ja jagada see 2 653 000-ga, mis teeb 4 722 eurot rikkumise iga päeva eest.

- 37 Iga päeva eest makstav põhisumma on selle tulem, kui iga päeva eest makstav 200-euro suurune alussumma korrutada rikkumise raskuskoeffitsiendiga (mis käesoleval juhul on 6) ja Belgia maksevõimet väljendava teguriga n (mis on 5,14).
- 38 Komisjon leiab, et käesolevas asjas aluseks võetud raskuskoeffitsienti kohandati seetõttu, et käesolevas asjas rikutud reeglitel on keskkonnavalaselt väga suur tähtsus ning need on olulised nii inimeste heaolule, elukvaliteedile ja tervisele, kui ka selleks, et kaitsta loodusressursse ja ökosüsteeme.
- 39 Komisjon leiab, et sellel rikkumisel on üldistele ja erahuvidele eriti tõsised tagajärjed, kuna eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs. Belgia* puudulik täitmine mõjutab pinnaveekogude ja nendega seotud vee- või maismaaökosüsteemide kvaliteeti. Kõnealuse kohtuotsuse puuduliku täitmise tagajärjed on seda olulisemad, et Belgia Kuningriik on kogu oma territooriumi märkinud „tundliku alana”, mis võib mõjutada muude keskkonnakaitsenormide rakendamist.
- 40 Seevastu leiab komisjon seoses teguritega, mida tuleb võtta arvesse liidu õiguse rikkumise raskuse hindamisel, et Belgia Kuningriik on teinud lojaalset koostööd. Lisaks rõhutab komisjon, et see liikmesriik on asulareovete kogumise ja puhastamise keeruka taristu rajamiseks teinud suuri rahalisi ja materiaalseid investeeringuid.
- 41 Sellegipoolest leiab komisjon, et eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs. Belgia* täitmise tagamiseks mõeldud meetmed algatati alles mitu aastat pärast selle kohtuotsuse kuulutamist, mida ei saa õigustada isegi kõnealuste ehitustööde teostamise ulatust arvestades.
- 42 Mis puutub rikkumise kestuse kriteeriumi, mis komisjoni taotluse kohaselt on asjakohane üksnes karistusmaks arvutamiseks, siis märgib komisjon, et nimetatud kohtuotsuse kuulutamise ning rikkumismenetlust komisjon *vs. Belgia* Kuningriik algatava otsuse vahele jääb rohkem kui 71 kuud, mis õigustab maksimaalse kestuskoeffitsiendi 3,0 kasutamist.
- 43 Nii kirjalikes kui suulistes seisukohtades väidab Belgia Kuningriik, et ei rikkumise raskusest ega kestusest tulenevalt ning ka tänu tema menetluse käigus üles näidatud koostöövalmidusele ja hoolikusele ei ole käesolevas asjas põhisumma või karistusmaks määramine põhjendatud. Teise võimalusena vaidlustab nimetatud liikmesriik nende summade arvutusmeetodi.
- 44 Mis puutub rikkumise raskuse arvutamisse, siis leiab Belgia Kuningriik, et kuigi direktiivi 91/271 ettekirjutustega taotletud eesmärgid on olulised, ei ole selle direktiiviga kehtestatud kohustuste täitmata jätmise konkreetseid tagajärgi keskkonnale hinnatud. Fosfori heitkoguste vähendamise, pinnavee kvaliteedi, inimestervise, vooluveekogude keskkonnakvaliteedi, kogu kogumata ja/või puhastamata saasteainekoguse ning turismi ja majandustegevuse mõju osas oleksid uuringud Valloonias ja pealinna Brüsseli piirkonnas ning nendele järgnevad kommentaarid ülemäärased ja/või väärad. Flandria puhul on tuvastatud, et kõigis linnastutes IE-ga üle 10 000 on nõuetele vastav veepuhastustaristu.
- 45 Igal juhul, kui Euroopa Kohus jääb vastupidisele arvamusele ja kohaldab põhisumma kindlaksmääramisel komisjoni pakutud arvutusmeetodit, peab määratud raskuskoeffitsient olema tingimata oluliselt väiksem kui 4. See raskuskoeffitsient peab kindlasti arvesse võtma praktilisi probleeme, mis esinevad eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs. Belgia* täitmisel ja tõlgendamisel ning direktiivi 91/271 kohaldamisala tõlgenduse arengus.

- 46 Mis puudutab kestuse faktori arvamist raskuskoeffitsiendi hulka, siis vaidlustab Belgia Kuningriik need faktorid, mille komisjon selle koeffitsiendi kindlaksmääramiseks valis. Euroopa Kohtu praktika, ja eelkõige 31. märtsi 2011. aasta otsuse C-407/09: komisjon *vs.* Kreeka (EKL 2011, lk I-2467) ja komisjoni teatise SEC(2005) 1658 (ajakohastatud) kohaselt tuleb raskus- ja kestuskriteeriumid määrata rangelt eraldi.
- 47 Mis puutub rikkumise kestusesse, siis leiab Belgia Kuningriik, et kolm Belgia piirkonda asusid kohe pärast eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia kuulutamist võtma meetmeid selle täitmiseks ning komisjon teeb vea, väites et teatavate ehitustöödega alustati alles mitu aastat pärast selle otsuse kuulutamist. Nimetatud otsuse täieliku täitmisega kaasnevaid märkimisväärseid raskusi arvesse võttes ei saa seda aega, mil direktiivi 91/271 ettekirjutusi ei oldud täielikult täidetud, mingil juhul pidada ülemääraseks ning rikkumise kestust arvestades tuleb selle raskuskoeffitsienti vähendada 1-le.
- 48 Põhisumma arvutamisel ei saa lähtepunktiks olla mingil juhul see päev, mil kuulutati esimese kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsus, kuna see otsus ei saanud mingil juhul olla selleks kuupäevaks juba täidetud; see lähtepunkt peaks algama alates selle kohtuotsuse täitmiseks ette nähtud mõistlikust tähtajast.

Euroopa Kohtu hinnang

Põhisumma

- 49 Põhisumma osas tuleb meeles pidada, et ELTL artikli 260 lõike 2 esimese lõigu kohaselt näitab komisjonoma ettepanekus ära summa, mida ta peab „asjaoludele vastavaks”. Euroopa Kohus lähtub oma pädevuse teostamisel ka sellest, et ta peab arvesse võtma kõiki talle selle juhtumi kohta esitatud asjaolusid.
- 50 Kohtupraktika kohaselt tuleb põhisumma väljamõistmisel ja vajaduse korral selle suuruse kindlaksmääramisel lähtuda igal konkreetsel juhul kõikidest asjakohastest teguritest, mille hulka kuuluvad nii tuvastatud kohustuste rikkumise tunnused kui ka selle liikmesriigi suhtumine, kelle suhtes on ELTL artikli 260 alusel menetlus algatatud (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Selles osas annab nimetatud säte Euroopa Kohtule ulatusliku kaalutusõiguse nii otsustamisel, kas määrata selline karistus või mitte, kui ka vajaduse korral selle suuruse kindlaksmääramisel. Eriti ei tohi liikmesriigilt põhisumma väljamõistmine olla automaatne (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Selles osas ei ole komisjoni ettepanekud Euroopa Kohtu jaoks siduvad, vaid kujutavad endast ainult vajalikku lähtepunkti. Samuti ei ole komisjoni teatise SEC(2005) 1658 (ajakohastatud), millele see institutsioon on käesolevas asjas tuginenud, sisalduvad suunised põhisumma väljamõistmise kohta Euroopa Kohtu jaoks siduvad, kuid need võivad aidata tagada komisjoni tegevuse läbipaistvust, ettenähtavust ja õiguskindlust (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Neil asjaoludel peab Euroopa Kohus oma kaalutusõigust kasutades määrama põhisumma nii, et see oleks asjaoludele vastav ning tuvastatud rikkumisega ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega proportsionaalne. Asjakohaste tegurite hulka kuuluvad siinkohal sellised näitajad nagu rikkumise kestus alates rikkumise tuvastanud kohtuotsusest ning rikkumise raskus (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, punktid 143 ja 144 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 54 Rikkumise kestuse osas tuleb märkida, et eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Belgia tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine vältas ligi üheksa aastat, mis on liiga pikk aeg, isegi kui on selge, et nende ülesannete elluviimine võtab aastaid ning eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täitmist tuleb lugeda edenenuks või isegi peaaegu saavutatuks.
- 55 Rikkumise raskuse osas tuleb märkida, et direktiivi 91/271 eesmärk on kaitsta keskkonda. Kuna Belgia Kuningriik liigitas kogu oma territooriumi „tundliku alana” vastavalt nimetatud direktiivi artikli 5 lõikele 1 ja II lisale, tunnistas ta oma territooriumi kõrgendatud keskkonnakaitse vajadust. Asulareovee puhastamata jätmise tekitab keskkonnale kahju.
- 56 Pealegi, kui Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmise võib kahjustada keskkonda, mille kaitsmine on isegi liidu poliitika eesmärk, nagu nähtub ELTL artiklist 191, on sellise rikkumise puhul tegemist eriti raske rikkumisega (19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-279/11: komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 57 Igal juhul tasub meeles pidada, et mitmed linnastud, mille vastavust direktiivi 91/271 nõuetele ei ole kostjaks olev liikmesriik kohtuistungil päevaks tõendanud, kujutavad endast vaid üpris tühist osa kõigest nendest linnastutest, mida käsitleti eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Belgia.
- 58 Mis puudutab Belgia Kuningriigi ja Ühendkuningriigi seisukohta, et komisjon peab ulatuslike infrastruktuuriprojektide – nagu käesolevas asjas käsitletavat – täitmisel arvestama nende projektide teostamise ulatusest ja keerukusest lähtuva mõistliku tähtajaga, mistõttu rikkumise kestust ei hakata hindama enne selle tähtaja möödumist, siis tuleb märkida, et kindlasti ei saa põhjendatud arvamuses kindlaks määratud kuupäeva, 26. augustit 2009 pidada enneaegseks või ebamõistlikuks.
- 59 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et Belgia Kuningriik tegi suuremahulisi investeringuid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täitmiseks ning on töödega märkimisväärselt edenenud. Belgia Kuningriik on põhjendatud arvamuses kindlaksmääratud tähtajaks teinud juba suuri edusamme.
- 60 Lisaks tuleb rõhutada, et Belgia Kuningriik on menetluse käigus teinud komisjoniga täiel määral koostööd.
- 61 Sellest tulenevalt leiab Euroopa Kohus, et kõik tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumisega seotud õiguslikud ja faktilised asjaolud viitavad sellele, et tulevikus analoogiliste liidu õiguse rikkumiste kordumise tõhusaks ärahoidmiseks on käesoleval juhul vaja võtta selline hoiatav meede nagu põhisumma määramine (vt selle kohta 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-374/11: komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 62 Eeltoodud tõendeid ja kaalutlusi arvesse võttes leiab Euroopa Kohus, et käesoleva juhtumi asjaolusid on õigesti hinnatud, kui põhisumma suuruseks, mille Belgia Kuningriik peab maksma, määrata 10 miljonit eurot.
- 63 Järelikult tuleb kohustada Belgia Kuningriiki maksma komisjoni kontole „Euroopa Liidu omavahendid” põhisumma 10 miljonit eurot.

Karistusmaks

- 64 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on karistusmaks määramine üldjuhul õigustatud vaid siis, kui eelneva kohtuotsuse täitmata jätmises seisnev rikkumine vältab seni, kuni Euroopa Kohus uurib asjaolusid (eespool viidatud 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-374/11: komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 65 Käesoleval juhul tuleb märkida, et kohtuistungil kuupäevaks ei olnud kõiki eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täitmiseks vajalikke meetmeid veel võetud.
- 66 Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, et Belgia Kuningriigilt karistusmaks väljamõistmine on sobiv rahaline meede, et tagada eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täielik täitmine (vt eespool viidatud 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-374/11: komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 67 Võttes aga arvesse jätkuvat arengut eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täielikuks täitmiseks, mida tunnistab ka komisjon, ei ole välistatud, et käesolevas kohtuasjas otsuse kuulutamise päevaks on eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia täielikult täidetud. Seega kohaldatakse karistusmaks vaid juhul, kui käesolevas kohtuasjas otsuse kuulutamise päeval liikmesriigi kohustuste rikkumine jätkub.
- 68 Tasub meeles pidada, et selles valdkonnas kaalutusõigust teostades on Euroopa Kohtu ülesanne määrata karistusmaks kindlaks selliselt, et see oleks ühelt poolt asjaoludele vastav ning teiselt poolt proportsionaalne tuvastatud rikkumise ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega (vt eespool viidatud 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-374/11: komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 69 Hindamise läbiviimisel peab Euroopa Kohus liidu õiguse ühetaoliseks ja tõhusaks kohaldamiseks tagama karistusmaks sunnijõu, võttes selleks üldjuhul arvesse kriteeriume nagu rikkumise kestus, selle raskusaste ning asjaomase liikmesriigi maksevõime. Nende kriteeriumide kohaldamisel peab Euroopa Kohus arvestama eelkõige täitmata jätmise tagajärgi avalikele ja erahuvidel ning seda, kuivõrd kiireloomuline on vajadus, et asjaomane liikmesriik täidaks oma kohustusi (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, punkt 119 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 70 Käesoleval juhul tuleb märkida, et komisjon teeb ettepaneku võtta karistusmaks arvutamisel arvesse direktiivi 91/271 ettekirjutustele mittevastavate IE-de järkjärgulist vähenemist, mis võimaldab arvestada Belgia Kuningriigi edusamme eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täitmisel, ja proportsionaalsuspõhimõtet.
- 71 Tuleb märkida, et kohtuistungil väitis komisjon, et hagi esitamise kuupäeval, st 19. oktoobril 2011, oli nõuetele mittevastavate IE-de arv 2 653 000 ning kohtuistungil kuupäevaks, st 18. aprilliks 2013 ulatus see arv 225 710 IE-ni.
- 72 Kõiki käesoleva kohtuasja asjaolusid, seal hulgas alapealkirja „Põhisumma” all toodud tõendeid ja kaalutlusi arvesse võttes leiab Euroopa Kohus, et karistusmaks määratud 4 722 eurot päevas on asjakohane.
- 73 Mis puudutab karistusmaks perioodilisust, siis lähtudes komisjoni ettepanekust, et tõendite esitamine direktiivi 91/271 ettekirjutustele vastavuse kohta võib vajada teatavat tähtaega, ja arvestamiseks kostjaks oleva liikmesriigi võimalikke edusamme, hindab Euroopa Kohus asjakohaseks karistusmaks arvutamist kuuekuuliste perioodide alusel, vähendades iga niisuguse perioodi kogusummat protsendi võrra, mis vastab eespool viidatud kohtuotsusega komisjon *vs.* Belgia vastavusse viidud IE-le.
- 74 Seega tuleb kohustada Belgia Kuningriiki maksma komisjoni kontole „Euroopa Liidu omavahendid” karistusmaks 859 404 eurot iga eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täitmiseks vajalike meetmete rakendamise hiline poolaasta eest alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamise päevast kuni eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Belgia täieliku täitmiseni; karistusmaks tegelik suurus arvutatakse iga kuuekuulise perioodi lõpus, vähendades iga niisuguse perioodi kogusummat niimisi protsenti, kui palju moodustab kõnealuse perioodi lõpuks eespool viidatud kohtuotsusega komisjon *vs.* Belgia vastavusse viidud IE sellest IE-st, mis ei ole vastavuses käesoleva kohtuotsusega selle kuulutamise päeval.

Kohtukulud

⁷⁵ Kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on Belgia Kuningriigilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja liikmesriigi kohustuste rikkumine on tuvastatud, tuleb kohtukulud välja mõista Belgia Kuningriigilt. Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1, mille kohaselt menetlusse astunud liikmesriigid kannavad ise oma kohtukulud, tuleb jätta Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

- 1. Kuna Belgia Kuningriik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid, et täita Euroopa Kohtu 8. juuli 2004. aasta otsust kohtuasjas C-27/03: komisjon vs. Belgia, milles tuvastati, et Belgia Kuningriik rikkus nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiivi 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta (muudetud komisjoni 27. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/15/EÜ) artiklitest 3 ja 5 tulenevaid kohustusi, siis rikkus Belgia Kuningriik ETL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**
- 2. Kohustada Belgia Kuningriiki maksma Euroopa Komisjoni kontole „Euroopa Liidu omavahendid” põhisumma 10 miljonit eurot.**
- 3. Juhul, kui käesoleva kohtuotsuse kuulutamise päeval punktis 1 tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine jätkub, siis kohustatakse Belgia Kuningriiki maksma Euroopa Komisjoni kontole „Euroopa Liidu omavahendid” karistusmaks 859 404 eurot iga eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täitmisega hilinetud poolaasta eest, alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamise päevast kuni eespool viidatud kohtuotsuse komisjon vs. Belgia täieliku täitmiseni; karistusmaks tegelik suurus arvutatakse iga kuuekuulise perioodi lõpus, vähendades iga niisuguse perioodi kogusummat niimitu protsenti, kui palju moodustab kõnealuse perioodi lõpuks eespool viidatud kohtuotsusega komisjon vs. Belgia vastavusse viidud inimekvivalent sellest inimekvivalentist, mis ei ole vastavuses käesoleva kohtuotsusega selle kuulutamise päeval.**
- 4. Mõista kohtukulud välja Belgia Kuningriigilt.**
- 5. Jätta Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad